

19. Portugalia

	PKB (mld USD)	dynamika PKB (%)	PKB per capita (USD)	inwestycje (% PKB)	inflacja (%) (CPI)	stopa bezrobocia (%)
Portugalia	181,8	-1,3	18000	22,3	3,3	6,4

Portugalia posiada liczne bogactwa naturalne: rudy wolframu (największe złoża w Europie), piryty, rudy cyny, uranu, żelaza oraz węgiel brunatny i sól kamienna. W Portugalii rozwinięty jest przemysł włókienniczy, spożywczy, stoczniowy, maszynowy, elektrotechniczny. Duże dochody płyną również z turystyki. Ziemie uprawne w Portugalii stanowią zaledwie 38% powierzchni kraju. Duże znaczenie ma rybołówstwo.

Portugalia jest krajem zaniechanym przez polskich przedsiębiorców, przede wszystkim z powodu dużej odległości pomiędzy krajami i z powodu wolniejszego, w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej, wzrostu gospodarczego. Portugalia ma jednak duży potencjał, a formalności związane z otwarciem przedsiębiorstwa ograniczone są tu do minimum.

19.1. Zakładanie działalności

Znaczącym ułatwieniem jest to, że w Portugalii wszystkich formalności można dokonać w jednym miejscu, w CFE, czyli w Centrum Formalności Przedsiębiorstw (*Centro des Formalidades das Empresas*). CFE, zakładane w miejscach delegatur lub filii oddziałów administracji publicznej, są centrami usługowymi w zakresie obsługi i udzielania informacji, oraz jednostkami działającymi w celu ułatwienia przebiegu procesu tworzenia, przekształcenia lub likwidacji przedsiębiorstw, jak również innych operacji w tym zakresie.

W zakresie czynności CFE znajduje się tworzenie spółek i zmiany umów spółek już istniejących.

19.2. Formy prawne działalności gospodarczej w Portugalii

1. Spółka udziałowa - spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (*sociedade por quotas*). Minimalny kapitał założycielski dla spółki z o.o. wynosi 5 000 euro. Kapitał zakładowy podzielony jest na udziały, z których żaden nie może być mniejszy niż 100 euro, czyli 2% minimalnego kapitału zakładowego. Każdemu wspólnikowi przypada udział początkowy przy założeniu spółki. Spółka odpowiada za długi tylko majątkiem spółki. Firmę określa imię wszystkich lub tylko niektórych wspólników, szczególna nazwa lub oba elementy wraz ze sformułowaniem „Z ograniczoną odpowiedzialnością” lub „z o.o.”.

Ze względu na niską kwotę wymaganego kapitału zakładowego i schemat odpowiedzialności wobec dłużników spółki, ten rodzaj spółki jest najbardziej korzystny dla małych i średnich przedsiębiorców.

2. Spółka udziałowa jednoosobowa (*Sociedade unipessoal por quotas*) tworzona jest na zasadzie jedyne go wspólnika, (może nim być osoba fizyczna lub prawna), który jest posiadaczem całości kapitału spółki (minimum 5 000 euro). Może ona powstać w wyniku koncentracji udziałów kapitałowych spółki w rękach jedyne go wspólnika, niezależnie od powodu takiej koncentracji. Przedsiębiorstwo określa wyrażenie „Spółka Jednoosobowa” lub „Jednoosobowa” przed słowem „Z ograniczoną odpowiedzialnością” lub „z o.o.”. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ograniczona jest do wysokości kapitału spółki. W celu utworzenia jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie deklaracji jest konieczne, aby wpłaty kapitałowe spółki zostały zrealizowane wyłącznie w formie pieniężnej, a przekazanie pieniędzy nie wymaga aktu notarialnego.

3. Spółka akcyjna (*Sociedade Anónima*) charakteryzuje się tym, że kapitał spółki podzielony jest na akcje, a odpowiedzialność każdego wspólnika odpowiada wartości posiadanych przez niego akcji. Wszystkie akcje mają taką samą wartość nominalną, która nie może być niższa od 1/100 euro. Nominalny minimalny kapitał wynosi 50.000 euro, a aport rzeczowy nie jest akceptowany. Nazwę spółki tworzy imię lub firma jednego lub kilku wspólników albo nazwa własna, lub połączenie obu, oraz wyrażenie „Spółka Akcyjna” lub „SA”. Spółka akcyjna nie może być utworzona przez mniej niż 5 wspólników, z wyjątkiem sytuacji prawnego zwolnienia z tego wymogu.
4. Spółka w imieniu zbiorowym (*Sociedade em nome colectivo*) charakteryzuje się tym, że wspólnicy odpowiadają indywidualnie za swoje wkłady. Za zobowiązania spółki odpowiadają wsparciem spółki solidarnie z innymi wspólnikami. Przy zakładaniu spółki akceptowany jest aport rzeczowy, ale jego wartość nie wchodzi w kapitał spółki. Nazwa spółki, o ile nie obejmuje wszystkich wspólników indywidualnie, powinna zawierać imię lub nazwę firmy jednego z nich z wyrażeniem skróconym lub całościowym „i Spółka” lub przez jakiegokolwiek inne określenie wskazujące na istnienie innych wspólników.
5. Spółka komandytowa (*Sociedade em comandita*) charakteryzuje się tym, że każdy wspólnik odpowiada tylko za swój wkład. Wspólnicy komandytowi, których powinno być co najmniej 5, odpowiadają za długi spółki solidarnie z innymi wspólnikami. Wkład wspólnika komandytowego nie może być aportem rzeczowym. Nazwa spółki składa się z nazwy firmy jednego z wspólników komandytowych i należy dołączyć do niej określenie „Komandytowa” lub „& Komandytowa Akcyjna”. Nazwiska wspólników komandytowych nie mogą figurować w nazwie spółki o ile nie ma na to specjalnego pozwolenia. Wyróżnia się dwa rodzaje spółek komandytowych:
  - Spółka komandytowa zwykła (*Sociedade em comandita simples*), której kapitał nie jest reprezentowany w formie akcji.
  - Spółka komandytowa akcyjna (*Sociedade em comandita por acções*), w przypadku której wkłady wspólników komandytowych są reprezentowane w formie akcji.

19.3. Zakładanie spółki w Centrum Formalności Przedsiębiorstw (CFE)

O ile istnieje zamiar założenia spółki w jednym z centrów CFE, należy pamiętać o tym, że wszystkie działania z tym związane powinny być podjęte w centrum CFE. W CFE znajdują się różne komórki, zwane gabinetami, zajmujące się różnymi aspektami związanymi z zakładaniem działalności

Poniżej przedstawiamy formalności związane z założeniem działalności gospodarczej w Portugalii. Nieco inna procedura obowiązuje w przypadku tworzenia spółki jednoosobowej na podstawie deklaracji o założeniu spółki. Ta procedura zostanie opisana dalej.

Aby rozpocząć działalność gospodarczą korzystając z usług jednego z Centrów Formalności Przedsiębiorstw – CFE, należy:

1. Złożyć podanie o zaświadczenie o dopuszczalności nazwy oraz o wydanie Tymczasowej Karty Identyfikacyjnej Osoby Prawnej (*Cartão Provisório de Identificação de Pessoa Colectiva*). Podania należy złożyć w Gabinet Krajowego Rejestru Osób Prawnych (*RNPC*), który jest jedną z komórek wewnątrz CFE. Wymagane są następujące dokumenty:
  - druk Model 11 w dwóch egzemplarzach
  - druk Model 10,
  - poświadczenie złożenia właściwych opłat: 29,93 euro za wydanie zaświadczenia i 9,98 euro za wydanie prowizorycznej karty.

2. Drugim krokiem jest spisanie aktu notarialnego. Zajmuje się tym Biuro Notarialne CFE. Dokumenty wymagane do sporządzenia aktu to:
  - zaświadczenie o dopuszczalności,
  - tymczasowa karta z numerem identyfikacyjnym osoby prawnej,
  - kserokopie dokumentów tożsamości stron zawierających umowę spółki; (jeśli są to osoby fizyczne wymagana jest kserokopia dowodu osobistego i NIP, jeśli są to osoby prawne – zaświadczenia Urzędu Rejestrów Handlowych, karty identyfikacyjnej osoby prawnej, wstępnego jawnego aktu notarialnego, dowodu osobistego i karty podatnika osoby, która poręcza lub reprezentuje spółkę),
  - dokument potwierdzający wniesienie opłaty „SISA” (podatek od przekazania / zakupu nieruchomości), o ile nieruchomość stanowi wkład do kapitału spółki.

3. Kolejnym krokiem jest zadeklarowanie początku działalności w Gabinetcie Głównego Urzędu Podatkowego w CFE. Wymagane są następujące dokumenty:
  - druk Model 1698 INCM w trzech,
  - Tymczasowa Karta Identyfikacyjna Osoby Prawnej,
  - kserokopia Jawnego Aktu Notarialnego,
  - kserokopie dowodów osobistych i NIP wspólników i techników księgowości.

4. Następnie należy złożyć podanie o wpis do Rejestru Handlowego, o publikację w Dzienniku Rządowym i wpis do Krajowego Rejestru Osób Prawnych. Instytucją zajmującą się tym w CFE jest Gabinet Rejestru Handlowego. Gabinet zajmie się wysyłką całej dokumentacji do kompetentnego Urzędu Rejestrów Handlowych (w rejonie siedziby spółki). Dokumenty, które należy złożyć to:
  - Jawny Akt Notarialny utworzenia spółki,
  - zaświadczenie o dopuszczalności;
  - deklaracja o rozpoczęciu działalności.Obowiązek opublikowania w Dzienniku Rządowym obejmuje spółki udziałowe, akcyjne lub komandytowe akcyjne. Gabinet Rejestru Handlowego pobiera opłaty przeznaczone na obowiązkową publikację, które następnie, wraz z gotowym tekstem zostaną przekazane kompetentnemu Urzędowi, który zajmie się ich publikacją.

5. Następnym krokiem jest wpis w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. W CFE zajmuje się tym Okręgowy Oddział Ubezpieczeń Społecznych (CRSS). Wymagane są do tego następujące dokumenty:
  - biuletyn identyfikacyjny podatnika,
  - Jawny Akt Notarialny o założeniu spółki,
  - Karta Identyfikacyjna Osoby Prawnej,
  - akta o mianowaniu członków statutowych organów i forma ich wynagrodzenia,
  - kserokopie kart podatnika członków organów statutowych spółki,
  - dokument podatkowy dotyczący rozpoczęcia działalności.

Wpis do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych powinien być dokonany w terminie 30 dni od daty rozpoczęcia działalności.

6. Złożyć podanie o wpis do Kartoteki Handlowej lub Przemysłowej zajmuje się tym Generalna Dyrekcja Handlu i Konkurencji lub Oddział Okręgowy Ministerstwa Gospodarki w rejonie siedziby spółki. W celu złożenia podania wymagany jest druk Generalnej Dyrekcji Handlu i Konkurencji w dwóch egzemplarzach lub druk Okręgowego Oddziału Ministerstwa Gospodarki w dwóch egzemplarzach, Model 387 INCM. Wpisu do Kartoteki Handlowej lub Przemysłowej należy dokonać w terminie 30 dni od daty otwarcia placówki lub rozpoczęcia pracy.

W celu utworzenia jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie deklaracji jest konieczne, aby wpłaty kapitałowe spółki zostały zrealizowane wyłącznie w formie pieniężnej, a przekazanie pieniędzy nie wymaga aktu notarialnego. Procedura jest następująca:

1. Należy złożyć podanie o zaświadczenie o dopuszczalności firmy lub nazwy osoby prawnej i o wydanie Tymczasowej Karty Identyfikacyjnej Osoby Prawnej. W dniu odbioru Tymczasowej Karty Identyfikacyjnej Osoby Prawnej powinno się wyznaczyć w Gabinetcie Rejestru Handlowego (*GARC*) datę okazania deklaracji założenia spółki. Należy dokonać depozytu kapitału spółki okazując Tymczasową Kartę.
2. Po wyznaczeniu daty okazania dokumentu osobistego w *GARC* należy zdeponować kapitał spółki w imieniu firmy w jednym z banków oraz opracować deklarację założenia spółki (każda strona powinna liczyć 25 linii tekstu).
3. Po otrzymaniu zaświadczenia o dopuszczalności, Tymczasowej Karty i zrealizowaniu postępowań poza CFE należy, w uprzednio wyznaczonym dniu, stawić się w centrum CFE i przedstawić następujące dokumenty:
  - deklarację o założeniu spółki (o ile to możliwe w formacie informatycznym – na dyskietce),
  - dowód osobisty i numer NIP podatnika,
  - deklarację o rozpoczęciu działalności (druk Model 1698 INCM), z winietą, odpowiednio podpisany przez technika księgowości),
  - sprawozdanie Rewidenta Księgowego (*ROC*) o ile istnieją wkłady bez konieczności spisania aktu notarialnego,
  - dowód uiszczenia opłaty skarbowej.

O ile ogół przedstawionych dokumentów jest zgodny z wymogami, klienta kieruje się do Gabinetu Głównego Urzędu Podatkowego *DGGI*, w celu zadeklarowania rozpoczęcia działalności, a następnie do Gabinetu Ubezpieczeń Społecznych w celu dokonania właściwego wpisu. Akt utworzenia spółki zakończony jest okazaniem deklaracji o założeniu spółki i podaniem o wpis w Gabinetcie Rejestrów Handlowych – *GARC*.

19.4. Podatek dochodowy od osób prawnych - IRC

Płatnikami IRC są osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, posiadające lub nie osobowość prawną, których siedziba bądź faktyczny zarząd znajduje się na terenie Portugalii.

- Podmioty portugalskie nie prowadzące działalności handlowej, przemysłowej lub rolniczej objęte są stawką podatkową IRC 20%.
- Podmioty zagraniczne nie posiadające stałej siedziby objęte są stawką 25%.
- Pozostałe podmioty objęte są stawką 30%, którą Rada Miejska może podnieść maksymalnie do 33,2%.

W przypadku zakładania nowej firmy stawka IRC jest zredukowana do poziomu 20% w ciągu pierwszych 5 lat działalności.

Mikroprzedsiębiorstwa korzystają ze zredukowanych stawek IRC. Stawka podstawowa dla firm mikro wynosi 20%. Dla firm mikro w interiorze stawka IRC wynosi 15%, a także mogą one korzystać z prawa do odliczenia od naliczonego podatku maksymalnie 35% sumy podatku w ramach poniesionych inwestycji. Mikroprzedsiębiorstwa założone po 1 stycznia 1999 przez osoby w wieku od 18 do 35 lat są zwolnione z podatku. Natomiast stawka dla przedsiębiorstw założonych przed 1 stycznia 1999 przez osoby w wieku od 18 do 35 lat wynosi 15% i mają one prawo do odliczenia od naliczonego podatku maksymalnie 40% sumy podatku w ramach poniesionych inwestycji

19.5. Podatek od towarów i usług

W Portugalii obowiązuje stawka podstawowa VAT, w wysokości 19% (12% dla Madery i Azorów), oraz dwie stawki zredukowane: 12% (8% dla Madery i Azorów) i 5% (4% dla Madery i Azorów).

19.6. Ważne adresy

- Centrum Formalności Przedsiębiorstw (*Centro des Formalidades das Empresas*):
www.cfe.iapmei.pt
Av. Columbano Bordalo Pinheiro, 86
1070-065 Lizbona
tel. + 351 21 72 32 300

Strona dostępna jest także w języku angielskim i francuskim. Dokumenty, które należy złożyć aby rozpocząć działalność również są wymienione w tych językach.

- Ambasada RP w Lizbonie: www.emb-polonia.pt
Avenida des Descobertas, 2
1400-092 Lizbona
tel. + 351 21 30 12 350
+ 351 21 30 14 200
+ 351 21 30 41 410
- Wydział Ekonomiczno – Handlowy Ambasady RP w Portugalii: www.negociosnapolonia.com